

sulenten skulde føre Tilsyn med Skolevæsenet, ligger det i Sagens Natur, at det kan han slet ikke gøre, dertil er der alt for mange Skoler her i Landet. Jeg antager, at jeg kan anslaa Skolernes Antal til henimod 4,000. Naar en Skole skal kunne kontrolleres, maa efter min Erfaring den kontrollerende gaa i Skolen i det mindste 3—4 Timer for at faa et rigtigt Indblik i, hvorledes det staar til med den. Jeg beder ærede Medlemmer regne ud, hvad det vil blive, naar Konsulenten skulde bruges til grundig at efterse 4,000 Skoler. Dertil vilde vi ikke kunne nøjes med 3—4, som der blev talt om før, saa maatte vi have endnu flere. Sagen er imidlertid den, at Ministeriet alligevel godt kan have Brug for en Konsulent til at øve en vis Art af Tilsyn. Jeg skal nævne et enkelt Eksempel. Der har gentagne Gange i disse to Dage været talt om Afskedigelse af uduelige Lærere, og nogle Talere have ment, at det var noget, som slet ikke skete. Jeg oplyste, at jeg vidste, at det gik for sig. Jeg kan i saa Henseende uden at nævne Personer sige, at i de 10 Aar, jeg var Biskop, sørgede jeg for at faa 10 Skolelærere afskedigede, og mellem disse 10 var der 3, som blev afskedigede paa Grund af Uduelighed, og 3 andre, til hvem jeg, naar jeg var paa Visitats, gjorde den lille Bemærkning, at der vilde blive holdt Visitats hos dem igen om et Aar, og hvis Skolen til den Tid ikke var betydelig bedre, vilde de faa, hvad man paa Latin kalder consilium abeundi, det vil sige det Raad at gaa deres Vej. De Herrer maa altsaa ikke, fordi man ikke fortæller i Bladene, at den og den Mand er bleven afskediget paa Grund af Uduelighed, betragte det som en afgjort Sag, at ingen Lærer bliver afskediget for Uduelighed. Vi faa jo hvert Aar Visitatsberetninger ind fra Tilsynsmændene, og der er mange Tilsynsmænd — jeg tror endogsaa at kunne sige de fleste — blandt Provsterne, som virkelig føre Tilsyn, og det samme tør jeg ogsaa nok sige gælder om Biskopperne. Vi faa af og til Beretninger om Skoler, hvor Tilsynsmandens Udtalelser enten ligefrem gaa ud paa, at det er galt fat, eller hvor den er saadan, at man faar en Fornemmelse deraf. Det vilde i saadanne Tilfælde være ganske rart at have som Konsulent en virkelig kyndig Skolemand, som man kunde sende ud paa det paagældende Sted med Paalæg om at se efter, hvorledes det virkelig forholder sig, og De kunne være visse paa, at hvis Konsulenten, naar han kommer tilbage, meddeler Ministeriet, at

den vedkommende Skole ikke duer, skal Ministeriet nok sørge for, at den paagældende Lærer enten forbedrer sig eller faar sin Afsked. Jeg tror derfor, at vi nok skulle kunne give Konsulenten tilstrækkeligt at bestille. Hvad der er vanskeligt, er at finde en Mand, som er skikket til at være Konsulent. Jeg skal indrømme, at hvis vi nu kunde finde saadanne Mænd, som vi havde til Overskoledirektører, da vi havde Monrad og With, vilde jeg uden videre have bedt om at faa en Overskoledirektør. Jeg er nødt til at indrømme, at for Øjeblikket kan jeg ikke udpege saadanne Mænd, men jeg skal nok finde en Mand, som duer til Konsulent. Med disse Ord vil jeg anbefale Dem at se med en lille Smule Velvilje paa Konsulenten. Som jeg nu har oplyst, vil denne, om end der bliver en ny Embedsmand, træde i Stedet for to andre, som vi have, og som vi ellers ikke slippe for, og jeg tror ogsaa at have gjort nogle Bemærkninger, hvoraf De ville kunne se, at nogen Brug faa vi for Konsulenten, og nogen Nytte kan han virkelig gøre. Jeg tror derfor, at de Penge ville være vel anvendte.

Der er dernæst blevet udtalt Frygt for, at denne Lov skulde, som Lønningslov betragtet, stille Skolelærerne saa gunstigt, at man maatte være bange for, at det gode Forhold, som findes mellem Skolelærerne og Beboerne, skulde blive forstyrret, med andre Ord, at Skolelærerne skulde blive for store paa det. Det tror jeg saamænd ikke paa, for om Skolelærerne faa et Par Hundrede Kroners Tillæg, bliver deres Stilling ikke derfor saa glimrende, at man kunde befrygte, at de ikke skulde ønske at staa i det jævne Forhold til Befolkningen, som de hidtil have staaet i. Jeg vil tværtimod sige, at min Erfaring gaar ud paa, at jo dygtigere, jo mere virkelig aandelig udviklet en Mand er, være sig Præst eller Lærer, desto bedre vil han forstaa at sætte sig i det rette jævne Forhold til Befolkningen. Vi vide alle, og jeg kan ikke fornærme nogen ved at sige det, at en ung Seminarist er tilbøjelig til at mene om sig selv, at han ved saare meget, og det samme gælder unge Studenter, de ere tilbøjelige til at være vigtige og mene, at de vide saa overmaade meget. Jo mere imidlertid en Mand lærer, desto mere kommer han til at forstaa, at det er grumme lidt, han ved, og desto mere kommer han til at bedømme sig selv med den Beskedenhed, som skal til. Jeg tror, at alt det, som gøres nu for at udvikle vor Skolelærerstand, for at give den en bedre Uddannelse end tidligere, at